

“ ...

Davacı davasında özetle; Davalı şirketin sahibi olduğu ... plakalı aracın 17/08/2016 tarihinde, yine sahibi olduğu ... plaklı aracın 16/06/2016 tarihinde, davacının özel hukuk hükümleri çerçevesinde işletmekte olduğu otoyoldan geçiş ücretlerini ödemedikdiklerinden bahisle toplam 250,35 TL geçiş ücreti ve araç sahibinin veya sürücünün ihlalli geçiş tarihinden itibaren 15 gün içerisinde geçiş ücretini ödemediğinden 6001 sayılı Yasanın 30. maddesinin 5. Fıkrasındaki “4046, 3465 ve 3996 sayılı kanunlar çerçevesinde işletme hakkı verilen veya devredilen otoyollar veya erişme kontrolünün uygulandığı karayollarından geçiş ücretlerini ödmeden geçiş yapan araç sahiplerinden, işletici şirket tarafından geçiş ücreti ödmeden giriş çıkış yaptığı mesafeye ait geçiş ücreti ile birlikte, bu ücretin on katı tutarında ceza, genelhükümlere göre tahsil edilir” hükmü gereğince 2503,50 TL kanundan kaynaklanan ceza alacağı olduğunu, 15 günün sonrasında geçiş ücreti ve cezanın ödenmesi için çıkartılan ihtarname neticesinde araç sahibinin geçiş bedelini ödemesine rağmen kanundan kaynaklanan cezanın ödenmediğini bu nedenle ödenmeyen kısma ilişkin Ankara 26. İcra Müdürlüğünün 2016/23908 E. sayılı dosyasında icra takibinde bulundukları, davalı borçlunun takibe haksız olarak itiraz ettiğini belirterek itirazın iptalini talep etmiştir.

DAVADA UYGULANACAK KONUN HÜKÜMLERİ:

Davanın itirazın iptali davası olması gereğince, İİK'nun 67 maddesi hükümleri yanı sıra; alacağın kanun ile hüküm altına alınan bir alacak olmasına göre, 6001 sayılı Yasanın 30. maddesinin 5., 6., 7. maddesi uygulanarak alacağın varlığı ve haklılık durumu dava da uyuşmazlık konusudur.

Davacının ihlalli geçiş nedeniyle alacak iddiasına dayanak kanun hükümleri:

6001 sayılı Yasanın 30. maddesinin 5. fıkrası “4046, 3465 ve 3996 sayılı Kanunlar çerçevesinde işletme hakkı verilen veya devredilen otoyollar veya erişme kontrolünün uygulandığı karayollarından geçiş ücretlerini ödmeden geçiş yapan araç sahiplerinden, işletici şirket tarafından geçiş ücreti ödmeden giriş çıkış yaptığı mesafeye ait geçiş ücreti ile birlikte, bu ücretin on katı tutarında ceza, genel hükümlere göre tahsil edilir. Ücretin on katı fazlası olarak tahsil edilen ceza tutarının yüzde altmış, tahsilini izleyen ayın yedinci günü mesai bitimine kadar, işletici şirket tarafından Hazine payı olarak, yıllık kurumlar vergisi yönünden bağlı olduğu vergi dairesine şekli ve içeriği Maliye Bakanlığınca belirlenen bir bildirimle ödenir. İşletici şirket tarafından Hazine payının eksik bildirilmesi veya hiç bildirilmemesi ya da bildirildiği halde süresinde ödenmemesi halinde, Hazine payının ödenmesi gerektiği tarih ile tahsil edildiği tarih arasında geçen süreye 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre uygulanacak gecikme zammı ile birlikte ilgili vergi dairesince 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilir.”

6001 sayılı Yasanın 30. maddesinin 6. fıkrası “4046, 3465 ve 3996 sayılı Kanunlar çerçevesinde işletme hakkı verilen veya devredilen otoyollar veya erişme kontrolünün uygulandığı karayollarından ücretsiz geçiş yapan araçlar, işletici şirket tarafından bu maddenin yedinci fıkrasında öngörülen sürenin bitimini takip eden ilk iş gününde en yakın trafik kuruluşuna bildirilir.”

6001 sayılı Yasanın 30. maddesinin 7. fıkrası “Geçiş ücretlerini ödmeden geçiş yapanlardan, ödemesiz geçiş tarihini izleyen on beş gün içinde yükümlü olduğu geçiş ücretini

usulüne uygun olarak ödeyenlere, bu maddenin birinci fıkrası ile beşinci fıkrasında belirtilen cezalar uygulanmaz.” şeklinde olup,

Davacı bu yasal düzenlemeye istinaden 5. fıkra çerçevesinde araç sahibine geçiş ücretinin 10 katı ceza uygulayabileceğini, 6 fıkra gereğince ihlalli geçişten itibaren 15 günlük cezası ödeme süresi içerisinde araç sahibine ihbar yükümlülüğünün olmadığını, durumun sürücü tarafından bilinebilir olduğu, 7. maddesi gereğince de 15 günlük süre sonunda araç malikine yapılan ihtarın bildirim mahiyetinde olduğunu dolayısı ile araç sahibin bu aşamadan sonra geçiş ücreti yanı sıra 10 kat ceza miktarını da araç malikinin ödemesi gerektiğini, iddia etmektedir.

1- İtirazın Konusu :

Kanunlar Anayasaya aykırı olamayacağı gibi, Uluslar Arası sözleşmelerle korunan hakların çıkartılan kanunlar ihlal edilmesi, ihlalin yasa ile yapılması halinde ihlali ortadan kaldırmaz. Örneğin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında koruna mülkiyet hakkına müdahale edilerek, mülkiyet hakkının yasa ile haksız olarak sınırlanması halinde ilgili kanun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmese dahi var olan ihlalin hukukiliği ortaya koymaz. Nitekim alacak hakları da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi çerçevesinde mülkiyet hakkına ilişkin hükümler çerçevesinde korunduğundan, kanunlarla yapılacak düzenleme ile orantısız olarak yaptırımlar öngörülmesi, yaptırımların uygulanmasında, hakkında yaptırım uygulanana yaptırımdan kurtulma fırsatının etkin şekilde tanınmaması Mülkiyet hakkı yanı sıra sosyal ve hukuk devleti ilkesine de uygun düşmez.

Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. (Anayasa Mahkemesinin 2017/95 E., 2017/119 12.7.2017 tarihli kararı), Davacı özel hukuk hükümlerine tabi Türk Ticaret Kanuna tabi şirket olup, kar amacıyla otoyol işletmeciliği yapmaktadır. Hal böyle iken 6001 sayılı Yasanın 30. maddesinin 5. Fıkrasında davacıya kamusal faaliyet göre Karayolları Genel Müdürlüğünün sahip olduğu hakları da aşar şekilde, araç malikine bildirimde dahi bulunmadan kusur şartı aranmaksızın 10 kat ceza uygulama hakkı verilmiş olup, ilgili düzenleme Anayasa ile belirlenen devletin hukuk devleti niteliği ile bağdaşmamaktadır. Kanunda belirlenen ceza miktarı özel hukuk hükümlerine tabi şirketin eşit koşullarda olması gereken hizmet alanlara karşı orantısız şekilde korunması sonucunu doğurmuştur. Yine yukarıda belirtildiği üzere Devlete ait otoyolları ihlal edenler yönünden idari yaptırım öngörülmüş iken, Özel işletmeler açısından 10 kat cezalı geçiş ücreti kararlaştırılmış olması kar gütme amacı gütmeyen Devlet ticari kar gütme amacıyla kurulmuş şirket arasında dengeyi sağlamadığı gibi, Karayolları Genel Müdürlüğüne bağlı otoyollarda ihlalli geçişte araç malikine Kabahatler Kanunu çerçevesinde tebliğ ile %25 indirimli ödeme hakkı sağlanmasına rağmen, Özel Otoyol işletmelerinde bu hakkın araç maliklerine tanınmaması da Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine ve Anayasanın 5. maddesinde düzenlenen ve devletin temel amaç ve görevleri içerisinde kalan kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamak şeklinde görevleri ile bağdaşmamaktadır. Özel Otoyolların kar amacı güden işletmeler olması, ücretlerinin de buna göre belirlenmesi, özellikle İstanbul gibi gün içerisinde çoklu kullanımın olduğu yerlerde uygulanacak geçiş ücreti ve cezasının mülkiyet hakkını ihlal edebilecek

Esas Sayısı : 2018/10

Karar Sayısı : 2018/13

boyutlara gelebildiği basına yansıyan örneklerden de görüldüğü üzere gerçekleşme ihtimali olmayan durumlar değildir. Bu nedenle yasanın 30. maddesinin 5. fıkrası Anayasa aykırı görülmüştür.

Yasanın 30/6 maddesi yönünden ise; ilgili kanunda araç sürücüne ilişkin cezanın tebliğine ilişkin bir düzenleme yer verilmemiş, Davacı otoyolun çıkışında bariyer olduğunu ve ücret KGS, OGS yahut nakit veya kredi kartı ile ödeme yapılmadan bariyerin açılmadığını, ayrıca sürücüye immza karşılığı olmasada bildirim yapıldığı, ayrıca yasa da araç malikine bildirim yapılmasına gerek olmadığını iddia etmektedir. Yukarıdaki paragrafta da açıklandığı üzere taraflar arasındaki ilişkin özel hukuk ilişkisi olup, paranın bir miktarının maliye hazinesine yatırılması sonucu değiştirmez. Yapılan yasal düzenleme ile ticari hükümler çerçevesinde verdiği hizmetin bedelini talep etme hakkı olan işletmeci yasal ile koruma altına alınarak, kamusal güce bir hak tanınmıştır. Üstelik söz konusu hakkın kullanılması sırasında trafi para cezalarında uygulamaya benzer şekilde geçen sürücüye değil, araç maliki 10 kat cezadan sorumlu kılınmış, belirtilen fıkra da “cezalî dönemden önce araç malikine bildirim yapılmasına gerek görülmemiştir. “ davacının kendisi hakkında yapılacak işlem nedeniyle bilgi sahibi olma hakkı kısıtlandığı gibi, söz konusu 15 günlük süre içerisinde cezalı geçişler internet ortamında oluşturulacak sistem üzerinden öğrenme imkanı sağlanmadığından, geçiş ihlali yapan sürücünün haklı bir sebeple ihlali geçişi bildiremeyeceği durumlarda göz ardı edilerek, araç maliki kendisi hakkında yapılan işlemde bilgi sahibi olma hakkı verilmeden cezaya maruz bırakılmış, yukarıdaki paragrafta belirtildiği üzere devlet karayollarında araç malikine verilen sürede ödeme halinde %25 indirim imkanı sağlanmışken, Özel işletmelerde bu şekilde bir hak verilmemiştir. Alınan hizmet aynı nitelikte olup, işletmenin kamuya ait olması veya özel ait olmasında farklılık gözetilmesi, ayrıca fıkra da “bu maddenin yedinci fıkrasında öngörülen sürenin bitimini takip eden” denilerek, araç malikine bildirim gerekliliğinin açıkça ortada kaldırılması, taraflar arasındaki hukuki ilişkin mahiyeti de nazara alındığında, Anayanın 2., 5., 40/2. ve 48. maddesine aykırı görülmüştür.

Yine, 6001 sayılı Yasanın 30. maddesinin 7. fıkrası yönünden de; araç sürücünün eyleminden dolayı araç malikinin cezadan sorumluluğunun başlangıcı, kendi eyleminden değil, sürücünün eylem tarihinden başlatılmış araç maliine ihbar yükümlülüğü aranmamış olması nedeniyle taraflar arasındaki hukuki ilişkin mahiyeti de nazara alındığında, Anayanın 2., 5., 40/2. ve 48. maddesine aykırı olduğu kanatine varılarak Anayasa Mahkemesine itiraz yoluna res'en bavrulmuştur.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

İş bu davada uygulanacak 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun 30. maddesinin 5., 6. ve 7. fıkraları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 2., 5., 40/2., 48, maddelerine aykırı görüldüğünden, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 152. ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu Ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesine itiraz yoluna başvurulmasına,

İtiraz yoluna ilişkin gerekçeli kararın ve dosyanın onaylı suretinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine,

Anayasa Mahkemesine müracaat edilmiş olması nedeniyle, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği kararın Anayasa'nın 152. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi kaydına alındığı tarihten itibaren beş ay süre ile bekletici mesele yapılmasına, Bu süre içerisinde bir karar verilmezse davanın yürürlükteki hükümlere göre sonuçlandırılmasına, karar verildi.”